

CSENGER RÉGEN, AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA

Csengerben az 1980-as évek elején megfogalmazódott a település kiterjesztési lehetőségeinek igénye és iránya, hiszen a szatmári térség ezen részén is szükségessé vált a csengeri járás központi szerepének újrártelmézése. Az évtized közepén már egyértelműen a városá válás lett a cél. Ennek első lépései 1986-ban konkretizálódtak az új ÁBC felépítésével, majd ezt követően szinte a fél településközpont lebontásával elkezdődtek Makovecz Imre nevéhez fűző tervek alapján a

nagyszabású építkezések. 1989. március 18-án Csenger visszakapta több száz éves városi rangját, majd az 1990-es évekre városközpontjának sajátos épületeivel különleges, egyedi arculattal rendelkező kisvárossá vált.

Összeállította és a fotókat
rendelkezésükre bocsátotta:
Fabian László ny. múzeumbiztos,
Szabó János múzeumbiztos,
Fabian Béla társadalmi munkára

▲ Szent István tér

▲ Szent István tér

▲ Szent István tér

▲ Hősök tere

▲ Hősök tere

▲ Hősök tere

▲ Ady Endre utca

▲ Ady Endre utca

▲ Ady Endre utca

▲ Ady Endre utca

▲ Ady Endre utca

CSENGER AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA

▲ Szamos-híd

▲ Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és településeinek térképes atlasza. Nyiregyháza, 1907.

▲ Népjóléti Szakrendelő

▲ Népjóléti központ

▲ Óvoda

▲ Ady Endre Gimnázium

▲ Rákai Ignác Óvoda

▲ Polgármesteri Hivatal

▲ Csengeri Helytörténelmi Múzeumudvar

KEMECSEI PILLANATKÉPEK AZ 1980-AS ÉVEKBŐL

Kemecse közel ezer éves, gazdag történelmi múlttal rendelkező település, 2008-tól város. Járásai székhely, fontos közigazgatási, kereskedelmi, gazdasági központ. A Nyíregyháza-Záhony vasútvonal fontos állomásaként az 1980-as években többszáz tonna árú (épitőanyagok, tűzifa, szén, mezőgazdasági termények, élő állatok) ki- és be- rakodása történt Kemecsen. Emlékeztető érdemes a több mint félezer állandó dolgozó mellett idegymunkában 300-400 főt foglalkoztató Kemecsei Állami Gazdaság, ahol az állattenyésztés és a vadgazdálkodás, a vadászat mellett 5500 kh-on termeltek almát és más növényeket. Két község, Kemecse és Kótaj közös termelészövetkezte, az „Egysült Erő MGTSZ”, jelentős állattenyésztésével, melléküzemével, munkaszerződés szerepével és a háztáji kisipari gazdaságával járult hozzá a megélhetéshez. A GEV-Göngyölög Ellátó Vállalat a 200 főt foglalkoztató üzemében modern olasz gépsorokon, csarnokokban gyártották évről évre nagyobb mennyiségben a ládákat, göngyölegeket. A műemlékjellegű Miskó-kastélyban, a volt Főszolgabírói Hivatalban két műszakban 70-80 nőnek adott munkát a Nyíregyi Ruházati Szövetkezet Kemecsei Varródája, amely orosz, német, francia, olasz piacokon értékesítette termékeit. Az 1968-ban új épületbe költözött OTP 1984-re

kiszélesedett üzletágakkal szolgálta ki 7 település lakosait, intézményeit, gazdasági szervezetét, a deviza és értékpapír ügyintézés kivételével minden területen. Magától épületben, magas színvonalon működött a Szállóthón. A 20-25 gyermekű és ugyanennyi újszülött ellátása, gondozása széleskörű elismerésnek örvendett. Fejlett műszerrel, szakrendelés, mozgó szakorvosi szolgálat, járóbeteg rendelés, széleskörű családtervezési és nővédelmi munka jellemezte tevékenységüket. A betegek ellátását a háztorvosi szolgálat és a gyógyszerár-biztosította. 12 térségi település kiemelkedő fontosságú egészségvédelmi szerepét töltötte be a mentőállomás.

Minőségi változást hozott az 1980-ban megépült vízműhálózat, a víztorony, a 4 település egészséges ivóvízellátásának biztosítása. A posta, a könyvtár, a mozi, valamint az iskola és az Ifjúsági Klub éppen úgy hozzátartozott a település infrastruktúrájához, mint a kereskedelmi egységek és a vonat-és buszkiszáradás.

Modern lakótelep épült, egyesületek, civil szervezetek működtek, pezsgő volt a közösségi élet.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és településeinek térképes állása. Nyíregyháza, 1997.

▲ Motor a családban

▲ Lakótelep

▲ Egészségügyi Központ

▲ Fényképezget a kemecsei Arany János Általános Iskoláról

▲ Szénelap a kemecsei Arany János Általános Iskoláról

▲ Négyes vagonos állomásról

▲ Farkas Bertalan vadászaton

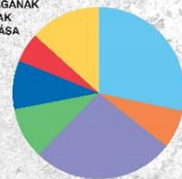
▲ Ládagyár

▲ Képelelap Kemecseéről

KEMECSE LAKOSSÁGÁNAK
FOGLALKOZÁSI ÁGAK
SZERINTI MEGOSZLÁSA
1985-BEN ▶

- ipar
- építőipar
- mező- és erdőgazdaság
- szállás, hírközlés
- kereskedelem
- vízgazdálkodás
- egyéb

▲ Almalároló Almaszemafelő

▲ Zuhagyár a Miskó-kastélyban

▲ Gyűlés, kukoricebetakarítás

NAGYECSED AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA – MŰLT ÉS JELEN

▲ Kis Krasna-híd

▲ Kis Krasna-híd

▲ Téeses iroda

▲ Danos Lajos Általános Iskola, alsó tagozat

▲ Városállomás

▲ Városállomás

▲ Várt iskola

▲ Ma Berey József Holttörténelmi Gyűlöletmentes Magyarország

▲ Nagyközségi Közös Tanács

▲ Ma Szatmári Sírkészítők Egyesülete sírközege

▲ Cigányosor, Berekkoldai

▲ Cigányosor, Berekkoldai

▲ Református parókia

▲ Református parókia

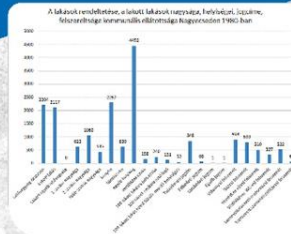
▲ Ravatalozó

▲ Ravatalozó

A nagy történelmi múltra visszatekintő település korábban kialakult gazdasági, társadalmi, kulturális kapcsolatai Trianon után Szatmár megye határon túli került településeivel, Nagykarolyal, Szatmárnémetivel megszakadtak. A második világháborút követően is kevés új beruházás megvalósítására nyílt lehetőség. Még az 1980-as években is a legtöbben a térszében dolgoztak. A nagyközség 1986 után fejlődött jelentősebb mértékben: számos magánház és középület, Uszot és Áruház épült, elkészült a református egyház második temploma is. 1983-ban nyitott a művelődési ház, amelyben elhelyezték a már korábban létrejött községi könyvtárat. Az 1980-as évek jelentős beruházása a vízmű 1981–1982-ben történt üzembe helyezése volt. Az 1984-es év sikerei közé sorolható a „Longi út” megépítése, ami megkönnyítette a közlekedést Mátészalkára. Ebben az évben csaknem 2 km járda épült, és folytatódott a már korábban elkezdett belvízrendezés is. Az 1983 januárjában megvalósított lakásépítési és vásárlási pénzügyi és hitelfeltételeinek köszönhetően Nagyecsedben is egyre több új lakás épült. Kedvezően hatott a fiatalok letelepedésére, hogy a községben biztosították a lakásépítéshez a szociálpolitikai kedvezményt. A kedvezmény csaknem minden építési és vásárlási formánál igénybe vehető volt, mértéke eltartott gyermekenként 30.000, egyéb eltartott családtagonként 20.000 forint volt. A négy évtizeddel ezelőtti településkép azonban mára jelentősen megváltozott, bár az épületek funkciója általában megmaradt.

NAGYECSED AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA – MUNKALEHETŐSÉGEK, GAZDÁLKODÁS

▲ Varróda és tüfejgyár

Az Eszedi-láp lecsapolását követően a településen a mezőgazdasági tevékenység vált a meghatározóvá. Többnyire búzát, kukoricát, káposztát, burgonyát termesztettek.

A MEDICOR Nagyecsedre települését követően a helyi Rákóczi Műsz.-szel közösen létrehozott művelődésházak bővítésének is köszönhetően az 1980-as években sokat javult a foglalkoztatottság helyzete, csökkent az ingázók száma. Akkor még csak egyszerű eszközök, pl. injekciós tűfejek manuális gyártását végezték. Később már hatvanféle kéziműszer készült a MEDICOR II-ben. A termelőszövetkezet varrodájában, cipőipari és véterápiás eszközöket gyártó részlegében sok nő kapott munkát. Egyre több ágazatban vezették be a szabadszombatot.

A szárvasarhatelep rekonstrukciójára a téves 1984-ben négy millió forintot igényelt a Magyar Nemzeti Banktól. Kisebb hűsüzem, vágóhid építését is tervezték a mérki és a vállaji termelőszövetkezet társulásában.

▲ Gépközlő

▲ Szárvasarhatelep

▲ Medior

▲ Régen sertéstelep, ma baromfitelep

▲ Gépközlő

▲ Régen sütőház, ma Nagyecsed Termelői Piac

NAGYECSED AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA – KÖZGONDOSKODÁS

A rendelkezésre álló források szerint Nagyecsedben már a 17. században egyház által szervezett iskolai oktatás folyt. Az Állami iskola 1903-ra épült fel. A későbbi években a „nagyiskola” mellett még két helyszínen (a régi vár kőveléből épült, ún. vár! iskola, Kisecsedi iskola) folyt a gyermekek tanítása. 1960-tól 1984-ig gimnáziumi oktatás is folyt. Az épületet a nagyecsedti Általános iskola vette birtokba. A településen biztosítva volt az egészségügyi ellátás, a körrend és kiemelt figyelmet szenteltek a vízek okozta károk megfékezésére is.

▲ József Áttila Gimnázium

▲ Danos Lajos Általános Iskola, felső tagozat

▲ Óvoda

▲ Földvár Vendégház, Vendéglő és Búfő

▲ Gátőrház

▲ Gátőrház

▲ Patika

▲ Patika

▲ Állami Általános Iskola

▲ Rószdi Bálinton István Református Általános Iskola és Gimnázium

▲ Orvosi rendelő

▲ Orvosi rendelő

▲ Szivattyútelep

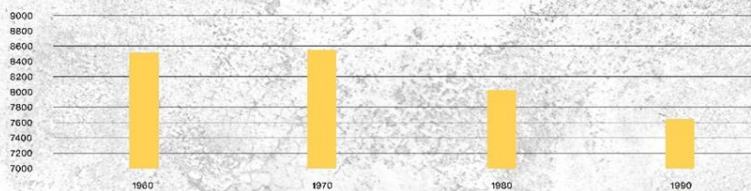
▲ Földvár László Szivattyútelep

▲ Rendőrség

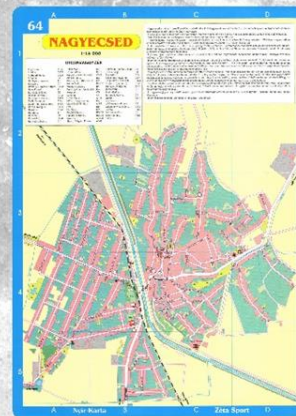
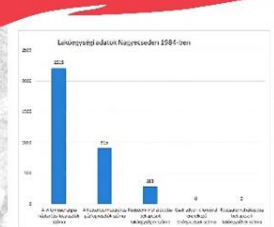

▲ Rendőrség

▲ Állandó népesség Nagyecsedben 1980 és 1990 között

NAGYECSED AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA – MODERN SZOLGÁLTATÁS

▲ Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és településeinek térképes atlasza. Nyíregyháza, 1997.

▲ Modern lakóháza

▲ Focipálya

▲ Város-kör

▲ Vistoreny

▲ Pompakút

NAGYECSED AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA – MODERN SZOLGÁLTATÁS, KÉNYELEM

▲ Szénakút

▲ Régen mosni, ma varroda

▲ Szolgálatokhoz

▲ Régen fodrászat, ma magánlakás

▲ Takarékszövetkezet

A gyermekétkeztetést az 1979-ben átadott, a helyi ÁFESZ (Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet) kezelésében levő vendéglátóhely, a Sárvár Étterem vállalta magára. Az étteremben az iskolai tanulókon kívül a tanács dolgozói, a „lakarások”, esetenként a kulturálisban koncertet adó zenekar tagjai vették igénybe. A tiszorait és az uzsonnát az ÁFESZ szállította ki a napközis csoportok működési helyére. Az ebédeltetés az étterem külön helyiségében történt 11.00-14.00-ig. Az alsó tagozatosok részére az ételt felszolgálták, míg a felsőbb önkiszolgáló rendszerben étkeztek. 1984. április 9-én a következő volt a menü:
- tiszorai: 2 db kifli, 1 db sajt
- ebéd: gulyásleves, sajtos tészta
- uzsonna: lekvaros kalács.
Esténként a Sárvár az akkori „maszekok” (ácsok, kőművesek) kedvenc találkozóhelye volt. Gyakran muzsikáltak itt a fából készült cigányok, hétfő-ente pedig esküvők helyszínéül is szolgált.

▲ Posta

▲ Régen Sárvár Étterem, ma városbáza

NAGYECSED AZ 1980-AS ÉVEKBEN ÉS MA – KERESKEDELEM

▲ Régen áruház, ma pékség

▲ Régen kultúrpalota volt, ma Nyírménai Pékség mestszékhelye

▲ ABC

▲ Régen tejcsarnok, ma turkáló

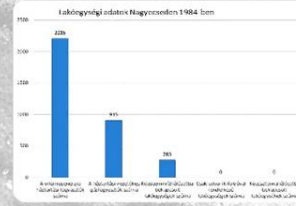
▲ Régműserbolt

▲ Vitálbolt

▲ Régen italbolt, ma cukrászdák

▲ Régen falatozó, ma vegyesbolt

Az 1980-as években jelentős változások mentek a kereskedelemben. A Rákóczi Mgtss. Diszkrét, húsboltot építettek. Az ÁPMSZ felújította a sütőüzemét, kibővítette egy ABC áruházat.

Az 1983-as felmérések alapján a nagyecsediek kevesebbet költöttek élelmiszerekre, viszont több ruhánomut vásároltak. A vegyes iparok forgalma hullámzott. 1983-1984-ben az élelmiszerboltokat korszerűsítették, az 1985 februárjában átadott ABC-áruház választékát szélesítették. A Vasút utca faiskolát építettek, egy másik boltban pedig hűtőpultot helyeztek el, így már vágott baromfit is tarthattak.

1984-től a Nagyecsed és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet éves időtartamra szerződéses üzemeltetésre adta át több üzletét is.

Köszönjük: Zoltán, Borzovics Eszter, néprajkutató Tereza Dániel, munkatárs

KISVÁRDAI MINDENNAPOK AZ 1980-AS ÉVEKBEN

Kisvárdát 1970-ben kapott újra városi rangot. Ekkortájt 18 000 fős lakossága közel 6000 lakóházban élt, amelyek átérzése egység, kétoldali komfort nélküli volt. Az 1970-1980-as évek fordulójától épültek azok az új létesítmények, intézmények, amelyek mutatták az urbanizálódást. Modern épületek költöztek a szakmunkásoképző iskola, a művelődési központ, a későbbi Vári Emlékező Vilmos Általános Iskola, a Békóczy Múzeum, az új tanácsközház, a városi fűtőmű. A városi népesség a Gyár úti és a Felzabados utcai lakótelepen koncentrált, de megújultak a régi utcák is az épülő családi házak révén. A vá-

ros lakosságának sok, a település külterületén, ipari övezetében működő üzem, gyár biztosított munkalehetőséget. A kereskedelem és a szolgáltatási szektor is fejlődött, ezek a városközpontba és környékére koncentráltak Kisvárdán több állami szerv is működött. 1984-ben megszűnt a járási rendszer, ekkortól a város sem volt már a térség közigazgatási központja. Kulturális élete azonban rendkívül pezsgő maradt.

Összeállította és a fotókat
rendelkezésre bocsátotta:
Nesz István, főkönyvtáros

Kisvárdai térképe

Teknősrés a piacon

Agy Endre Művelődési Központ

Üdépdek elhelyezése
a Békóczy Múzeum előtt

Néptánchagyatás a főtéren

A Temping háza

Lerin utca

Főuten (Szent László utca)

Ponizsok

A Várfürdő

Május elsején felvonulás

Isztó üzeme

A szakmunkásoképző épülete a Mártírok útján

Ruháipari Szövetkezet

A költők című előadás
a Városházában

Gyágyi táncszeg
bemutatója a mosai előtt

SÉTA FÁBIÁNHÁZÁN AZ 1980-AS ÉVEKBEN

Fábiánháza 1970-ben lett Nagycsed társközsége. Az 1980-as népszámlálási adatok szerint lakosainak száma 1997 fő. 729 lakóházából 97 az hiótelek nevű külterületi településen állt. A lakosság megélhetését főként a mezőgazdasági termelés biztosította. Sokan a helyi Kocsutház-ban dolgoztak, de voltak a közeli városokba ingázók is. A település a szokásos falusi infrastruktúrával rendelkezett: a köznevelés, egészség- és oktatási intézmények, a posta épülete mellett a központban álltak az élelmiszer- és italboltok, a cukrászda, valamint a takarékszövetkezet. A háztájiban termelteték a felvásárlótelepen értékesítették. A falu képe a régi házak helyett megjelenő kocka alakú lakóházak révén változott. Ritkaság-számba ment a modern, emeletes ház építése.

Kéremkedők: Balog István, programkoordinátor,
Fábiánháza Község Önkormányzata

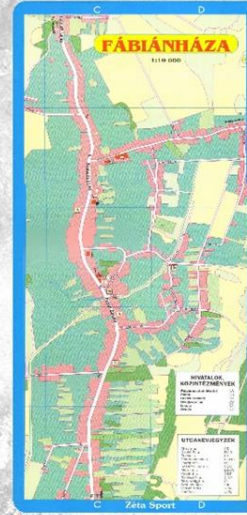
Hépfő utcai Óvoda

Orvosi rendelő

Cukrászda

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és településeinek térképe a társas. Hirtelváros, 1997.

Felvásárlás

Lakóház

Táp- és takarmánybolt

Takarék-szövetkezet és hibolt

Lakóház

Mezőgazdasági Termelési Szövetkezet irodája

Posta

Mezőgazdasági Termelési Szövetkezet telephelye

Élelmiszer és Italbolt

ÁPRSI Vegyesbolt

Általános Iskola

NYÍREGYHÁZA AZ 1980-AS ÉVEKBEN – KÖZELRŐL

A 20. század második felének építészeti trendjeit is figyelembe véve Nyíregyházán is színesebbek, különlegesebbek lettek a köz- és lakóépületek, díszítőelemek mellett, hogy a modernséget sugározták, igyekeztek a régi értékekkel harmóniában maradni. A különböző szolgáltatásoknak helyet adó, sokszor földszintes egyenépületek mellett egyedi stílusú, a funkciót és a látványosságot ötvöző köz- és magánépületek is készültek.

Művelődési ház

Művelődési ház - színhásterem

Művelődési ház - belső pihenőtér

Bethlen Gábor utca háza

Átriumház - külső

Átriumház - belső, háló

Átriumház - belső, fürdőszoba

Kelet Áruház

Szakköznevelési Szifabáza

Zöld Blaukafé étterem és espresso

Kók Sávház

TIT

Mészai Domát Műszaki Szakköznevelési Iskola aulaja

Könyvtár

NYÍREGYHÁZA AZ 1980-AS ÉVEKBEN – MADÁRTÁVLTBÓL ÉS KÖZELRŐL

Nyíregyháza városképe a hagyományok őrzete és a modernizálás összhangjára alapulva formálódott. Az 1876-ban megyeszékhellyé váló egykori mezővárosban ennek megfelelően megmaradt és folyamatosan megújult a hajdani centrum, ami mellett számos funkcionális alközpont is alakult, tükörözve, hogy a város a közigazgatás-igazságszolgáltatás-egészség- és oktatásügy központja lett. A nyírségi termelési tájban elfoglalt helyzetének köszönhetően népessége folyamatosan nőtt. A szerepkörök

betöltéséhez építkezések, infrastrukturális fejlesztések járultak, meghatározva ezzel a városkép alakulását, az urbanizálódás léptékét. A tervszerű városfejlesztés során megkezdődött a blokkos építés-szerelés, majd elterjedtek a házigyári technológiák is. A Déli és az Északi alközpont mellett a Jósvaváros lakótelepe sok tízezer városlakóknak adott otthont. Ugyanakkor érvényesült az organikus városépítkezés, amely megtartotta az emberléptékűséget, sőt hangulatosságra is törekedett.

▲ Kossuth utca

▲ Városháza

▲ Fő tér

▲ Széchenyi lakótelep

▲ Északi külterületi alközpont

▲ Pártiház

▲ Besenyeri téri

▲ Jósvaváros - óroda a lakótelepen

▲ Jósvaváros és a fügekert

▲ Jósvaváros - új lakótelep épül

▲ Jósvaváros - mára szögnyi

